Viestintä
Juha Poikola 23.5.2025 Julkinen

Sähköpostitse osoitteeseen
TaV@eduskunta.fi

TaV kuuleminen

Suurjänniteverkkotyöryhmän HE:tä koskeva eduskunnan kuuleminen

Teollisuuden Voima Oyj (TVO) kiittää mahdollisuudesta lausua ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Olkiluoto 3 – ydinvoimalaitosyksikön (OL3) järjestelmäsuojan kustannus on TVO:lle kohtuuton

Orpon hallitusohjelmassa tavoitteena on, että ydinvoimaloita voidaan ajaa täydellä teholla **ilman kohtuuttomia** kustannuksia. Tällä hetkellä Fingrid veloittaa TVO:lta sen vastuulla[1] olevasta järjestelmäsuojasta Fingridille aiheutuneet kustannukset[2], jotta OL3 voi ajaa yli 1 300 MW:n sähköteholla. Tämän vuosittainen kustannus on noin 40 miljoonaa euroa eli TVO:lle **täysin kohtuuton.** OL3:n tuotanto on nykytilanteessa tappiollista.

TVO:lle järjestelmäsuojasta aiheutuva kustannus ei ollut OL3:n investointipäätöksen aikana tiedossa. Päätös tehtiin tiedolla, että Fingrid hoitaa kantaverkon suojauksen ja vastaa sen kustannuksista. Fingrid on vuonna 2004 allekirjoitetun puitesopimuksen mukaan luvannut liittää OL3:n kantaverkkoon täydellä teholla ja ilman TVO:n velvollisuutta osallistua järjestelmäsuojasta aiheutuviin kustannuksiin.

Ratkaisu vaatii sähkömarkkinalain muutosta

TVO:n 26.4.2025 TEM:lle antaman lausunnon muutosehdotuksia ei eduskunnalle annetussa HE:ssä (HE 45/2025 vp) ole huomioitu.

[1] Energiavirasto on TVO:n tutkintapyynnön johdosta antanut 11.1.2024 päätöksen (1347/040200/2022) järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan järjestelmävastuun ulottuvuudesta OL3-ydinvoimalaitoksen liittymisasiassa, jota on noudatettava muutoksenhausta huolimatta. TVO ja Fingrid ovat valittaneet Energiaviraston päätöksestä markkinaoikeuteen.

[2] Energiavirasto on 30.12.2024 antanut päätöksen (2251/040200/2024) OL3 ydinvoimalaitoksen järjestelmäsuojaan liittyvien maksujen määräytymisperusteiden vahvistamisesta, jota on noudatettava muutoksenhausta huolimatta. TVO ja Fingrid ovat valittaneet Energiaviraston Vahvistuspäätöksestä markkinaoikeuteen.

Viestintä
Juha Poikola 23.5.2025 Julkinen

Viime vuodet on asiaa yritetty ratkaista TVO:n ja Fingridin välisillä neuvotteluilla sekä Energiaviraston päätöksillä. Markkinaoikeus käsittelee parhaillaan useita valituksia koskien järjestelmäsuojan järjestämis- ja kustannusvastuuta. Todennäköistä on, että lopulliset lainvoimaiset päätökset tekee korkein hallinto-oikeus usean vuoden päästä.

Tilanteen korjaamiseksi lainsäädännössä tulisi selkeyttää kantaverkonhaltijan vastuuta kehittää kantaverkkoaan siten, että se mahdollistaa myös isojen ydinvoimalaitosten täyden tehon tuotannon ilman erityisiä ja kalliita suojausjärjestelmiä. Vain yksin Fingridillä on toimivalta hankkia tarvittavat suojaukset, ylläpitää riittäviä reservejä ja päättää kantaverkon kehittämistoimenpiteistä. Fingridiltä puuttuu kannustin kehittää verkkoa, koska 40 milj. vuotuinen kassavirta TVO:lta on ”varmaa” rahaa.

Järjestelmäsuojan kustannus ei Fingridille, eikä kuluttajille ole kohtuuton. Kotitalouskuluttajalle (5 000 kWh/a) järjestelmäsuojan kustannuksien täysimääräinen periminen verkkomaksuilla toisi vajaan kahden euron vuosittaisen lisäkustannuksen. Energiayhtiö Väreen arvion mukaan OL3 on kokonaisuutena pienentänyt keskimääräisen kuluttajan (6000 kWh/a) sähkölaskua 80 eurolla vuodessa.
Kokonaisuutena OL3 siis laskee keskivertokuluttajan sähkölaskua merkittävästi enemmän kuin mitä järjestelmäsuojan kustannukset kuluttajalle olisivat.

TEM-TVO tapaamisessa Työ- ja elinkeinoministeriön edustajat toivat esille, että TVO:n ehdottama muutos SML:iin siirtäisi kaikki tulevien suurten investointien suojausjärjestelmän kustannukset Fingridille. Esimerkkinä nostettiin yli kaksi kertaa OL3:a suurempi tuulivoimapuisto. TVO:n ehdotus ei kuitenkaan TEM:n esittämällä tavalla johda muiden kohteiden suojausjärjestelmien lisäkustannuksiin. Kun maksimitehomuutosraja on määriteltynä nykyisin Fingridin yleisissä liittymisehdoissa, tietävät investointipäätöstä tekevät tahot, kuinka suuri voimalaitos on tällä hetkellä liitettävissä Suomen kantaverkkoon.

OL3:n järjestelmäsuojasta on mahdollista päästä asteittain eroon

TVO katsoo, että järjestelmäsuojasta on mahdollista päästä asteittain eroon Fingridin aktiivisilla kehitystoimilla. Kaksi esimerkkiratkaisua järjestelmäsuojan kehittämisestä: 1) OL3:n ja Aurora-linjan valmistuttua rajasiirto Suomeen päin on entistä harvemmin täynnä ja Aurora-linjasta voi varata 100–200 MW kapasiteettia suuren tehomuutokseen Suomessa; 2) Tehomuutosrajan pitää perustua dynaamisesti kunkin hetken todelliseen tilanteeseen. Nykyinen 1300 MW raja on kiinteä, joka on määritelty vuoden heikoimman tilanteen mukaan.

Tiivistelmä TVO:n 26.4.2025 lausunnon pääkohdista:

1) Kantaverkonhaltijan verkon kehittämisvelvollisuuden ja Energiaviraston valvonnan kehittämisvelvollisuuden noudattamisesta on tarkennettava SML 45 §:ssä koskemaan myös järjestelmävastaavan *erityisiä suojausjärjestelmiä (kuten OL3-järjestelmäsuoja)*. → HE:ssä tätä täsmennystä ei ole tehty ja se aiheuttaa epäselvyyksiä kehittämis-, ylläpito- ja kustannusvastuista
    - TVO esittää, että myös SML 45 §:n muutos tulisi sisältyä HE:een.
2) SML 20 §:ään nyt ehdotettu lisäys ”*Liittymän syöttöteho sähköverkkoon tai ottoteho sähköverkosta ei kuitenkaan saa ylittää suurinta sallittua askelmaista tehonmuutosta, jonka sähköjärjestelmä kestää käyttövarmuutta vaarantamatta"* olisi ristiriidassa kehittämisvelvoitteen kanssa → **ei asettaisi kantaverkonhaltijalle OL3 järjestelmäsuojaan liittyvää verkon kehittämisvelvoitetta**.
    - TVO esittää ehdotettua lisäystä poistettavaksi HE:stä
3) Fingridillä on monopoliasema, joka ei kuitenkaan saisi rajoittaa asiakkaiden kilpailukykyä. Uusi SML 51 a §:n 2 momentti rajoittaa perustuslain vastaisesti liittyjän kohtuullisia odotuksia ja tarpeita. Sen mukaan **verkonhaltijalla ei olisi verkon kehittämisvelvollisuutta** liittyjän kohtuullistenkaan tarpeiden perusteella.
    - TVO ehdottaa, että lain sanamuotoa täsmennetään siten, että se ei koske kantaverkonhaltijaa.